

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ - ОБОВ'ЯЗКОВА СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Глобальна інформатизація впливає на всі процеси в суспільстві, зокрема і на освітні, та тим самим зумовлює подальший розвиток дистанційного навчання як самостійної або допоміжної форми навчання. Такий вид навчання не може замінити традиційну освіту, чи протистояти їй, він є її додатком. Але підкреслимо – її обов'язковим додатком, оскільки на сучасному етапі через постійний розвиток та подальше поширення технологій управління процесами у суспільстві, вищий навчальний заклад, який не використовує дистанційну освіту, не буде конкурентоспроможним на ринку освітніх послуг. Враховуючи реалії сьогодення, перед вищими навчальними закладами стоять такі завдання, як перетворення сталих підходів до освіти на базі використання сучасних інформаційних технологій, засвоєння інновацій, пошук нових форм спілкування із студентами.

В освітньому процесі України сьогодні відбуваються певні зміни і завдяки появі нових нормативних актів, які регламентують зазначену сферу. Мається на увазі Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII [1], який закріплює на нормативному рівні такий термін, як «автономія вищого навчального закладу». У ст.1 даного документу визначається, що автономія вищого навчального закладу – це самостійність, незалежність і відповідальність вищого навчального закладу у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених Законом України «Про вищу освіту» [1]. Тобто вищі навчальні заклади мають право проводити будь-які зміни в освітньому процесі, змінювати технології з метою покращення якості освіти, а також впроваджувати дистанційне навчання в освітній процес.

Постає питання: та чи потрібно взагалі закладам освіти проводити трансформацію вже налагодженого освітнього процесу? Цілком очевидно, що так. Але, «зараз, навіть припускаючи майбутні зміни у навчальному процесі, більшість вищих навчальних закладів, не робить ніяких заходів з точки зору побудови нових систем навчання» [2, с. 170]. На сучасному етапі вважаємо за необхідне активне впровадження вищими навчальними закладами дистанційного навчання в освітній процес.

Більшість закладів освіти на сьогоднішній день використовують дистанційні технології лише для студентів заочної форми навчання. Найбільш успішно онлайн-технології застосовуються для студентів, які заочно отримують другу вищу освіту, завдяки їх певному досвіду навчання, достатньої мотивованості та організованості.

Вважаємо, що доцільно впроваджувати дистанційне навчання у вигляді використання дистанційних технологій і для студентів денної форми навчання,

і в системі післядипломної освіти.

Основним елементом денної системи навчання сьогодні є лекція, але в останні роки спостерігається тенденція зменшення аудиторних годин і збільшення часу на самостійну роботу студентів. Ще 200 років тому Семюель Джонсон вважав: «Люди мають дивну думку, що все потрібно викладати лекціями... Лекції не приносять стільки користі, як вивчення джерел, з яких ці лекції були колись узяті...» [3] В майбутньому, у більшості закладів, за думкою експертів, кількість лекцій буде зменшена і вони будуть замінені іншими видами навчання. На сьогоднішній день деякі вітчизняні вищі навчальні заклади активно впроваджують змішане навчання (blended learning) – поєднання традиційних форм з електронними технологіями. «Електронне навчання є невід'ємною складовою частиною освітнього процесу, який переходить у новий якісний стан за допомогою взаємного впливу і інтеграції традиційного і електронного навчання» [4, с. 163].

Змішане навчання, з нашої точки зору, має низку переваг:

- студенти мають більше можливостей для спілкування з викладачем, отримання необхідних консультацій у зручний час, оскільки таке спілкування може відбуватися і у позааудиторний час за допомогою онлайн-технологій;
- відкритий доступ студентів до навчальної літератури з можливістю її використання у будь-який час;
- висока якість навчального матеріалу, яка досягається шляхом постійного оновлення та моніторингу викладачами;
- вивільнення аудиторного часу для практичних занять та консультацій за рахунок проведення деяких форм контролю знань студентів (тестувань, домашніх завдань та ін.) в інтерактивному режимі;
- значно більший обсяг навчального матеріалу за рахунок додаткових посилань, відео- та аудіоматеріалів;
- формування електронного реєстру успішності студентів, що дає їм можливість самостійно відстежити свій рівень навчання та вчасно його скорегувати.

Технології дистанційного навчання можуть застосовуватися не тільки для студентів заочної та денної форм навчання, але і у системі післядипломної освіти (підвищення кваліфікації, спеціалізація, стажування, самоосвіта). Так, наприклад, у Харківському національному університеті внутрішніх справ у рамках курсів підвищення кваліфікації на базі продукту Wizia проводяться навчальні вебінари.

Особливостями дистанційного навчання у післядипломній освіті є: вибірковість надання освітніх послуг у розрізі професійної перепідготовки, наявність сертіфікованих робочих місць, щодо надання таких послуг, наявність підготовлених викладачів з розробленими комплексами навчальних планів, наявність відповідної матеріально-технічної бази [5, с. 209].

Таким чином, дистанційне навчання повинно стати невід'ємною складовою освітнього процесу вищих навчальних закладів України. На сучасному етапі дистанційне навчання органічно поєднується з традиційними формами – денною та заочною, а також стає важливою складовою системи

післядипломної освіти. В той же час, впровадження дистанційних технологій потребує від вищого навчального закладу додаткових інструментальних засобів, нових знань та практичних розробок щодо забезпечення цієї форми організації освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту: Закон України про вищу освіту від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page3>
2. Каук В. И. Технологии, которые меняют обучение / В. И. Каук // «Дистанційне навчання – старт із сьогодення в майбутнє»: зб. наук.-метод. праць. І Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, - 2015. – С. 167-170.
3. A.W. (Tony) Bates Teaching in a digital age / Guidelines for designing teaching and learning for a digital age [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://opentextbc.ca/teachinginadigitalage/>
4. Змиевская И. В. Организация смешанного обучения (Blended-Learning) в ВУЗЕ / И. В. Змиевская // «Дистанційне навчання – старт із сьогодення в майбутнє»: зб. наук.-метод. праць. І Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, - 2015. – С. 163-166.
5. Пасічник Ю. В. Особливості дистанційних технологій у післядипломній освіті / Ю. В. Пасічник // «Дистанційне навчання – старт із сьогодення в майбутнє»: зб. наук.-метод. праць. І Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, - 2015. – С. 207-211.